

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอหนอง จังหวัดขอนแก่น
ข้อมูล ณ วันที่ ๑๔ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายเพชร วงศ์ธรรม
๒. เลขประจำตัวประชาชน
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๓๖ ม. ๘ ต. บัวใหญ่ อ. หนอง จ. ขอนแก่น
โทรศัพท์ ๐๘๑-๐๖๐๙๑๘๖ Facebook - Line ๐๘๑-๐๖๐๙๑๘๖
ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๐๖
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา ประถมศึกษา
สถานศึกษา โรงเรียนทับกวาง อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี
คณะ/สาขาวิชา -
๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๓๓๕,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก จังหวัด

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

- เทคโนโลยีการลดต้นทุนการเลี้ยงจิ้งหรีดโดยใช้ไขมันสำปะหลัง

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๓ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

- ฐานเรียนรู้ที่ ๑ การปลูกมันสำปะหลังเพื่อเป็นอาหารจิ้งหรีด

- ฐานเรียนรู้ที่ ๒ การลดต้นทุนอาหารจิ้งหรีดโดยใช้ไขมันสำปะหลัง

- ฐานเรียนรู้ที่ ๓ การเพิ่มมูลค่าจิ้งหรีด

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๑๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๘ หลักสูตร ประกอบด้วย

- การเลี้ยงจิ้งหรีดเพื่อสร้างรายได้

- การลดต้นทุนการเลี้ยงจิ้งหรีดโดยใช้มันสำปะหลังร่วมกับอาหารสำเร็จรูป

- การผลิตปุ๋ยหมักจากมูลจิ้งหรีด

- การแปรรูปอาหารจากจิ้งหรีด

- เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว

- เทคโนโลยีการปรับปรุงบำรุงดิน

- การผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูพืช
- การผลิตจิ้งหรีดให้ได้มาตรฐานฟาร์ม GAP

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

- เศรษฐกิจพอเพียง
- เกษตรทฤษฎีใหม่และเกษตรผสมผสาน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

- บัญชีครัวเรือน
- การบริหารจัดการกลุ่ม

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตร การเลี้ยงจิ้งหรีดเพื่อสร้างรายได้

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอ น้ำพอง มีองค์ความรู้ด้านการเลี้ยงจิ้งหรีด และมีฟาร์มจิ้งหรีดที่ผ่านมาตรฐาน GAP ที่สามารถเป็นแหล่งศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ มีเกษตรกรต้นแบบและเป็นประธานศูนย์ฯ ที่มีความรู้และทักษะความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงจิ้งหรีด และประสบความสำเร็จในการเพาะเลี้ยงจิ้งหรีดตามระบบควบคุมคุณภาพและมาตรฐาน GAP การบริหารจัดการการตลาด, การบริหารจัดการกลุ่ม จนเป็นที่ยอมรับและเป็นแบบอย่างให้แก่เกษตรกรรายอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี

เนื้อหา

- ชนิดของจิ้งหรีด
- วัสดุอุปกรณ์การเลี้ยงจิ้งหรีด
- การให้อาหารและน้ำ
- การรองไข่และเก็บไข่
- การจัดการฟาร์มจิ้งหรีด
- การจัดการโรคและศัตรูจิ้งหรีด

วัตถุประสงค์

- เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และทักษะของเกษตรกรให้สามารถเลี้ยงจิ้งหรีดได้
- เพื่อให้เกษตรกรมีอาชีพเสริมสร้างรายได้เพิ่มขึ้น

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

- การบรรยายอบรมให้ความรู้
- การศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

นายเพชร วงศ์ธรรม ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอ น้ำพอง ได้เข้าร่วมประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานคณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่ และ ศพก. ระดับจังหวัด ซึ่งจังหวัดขอนแก่นได้จัดการประชุม ปีละ ๔ ครั้ง โดยเชิญประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรระดับอำเภอ และ

ประธานคณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่ระดับอำเภอ เข้าร่วมประชุม เพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกัน ร่วมกันขับเคลื่อนงานภาคการเกษตร วิเคราะห์และเสนอแผนการพัฒนาการเกษตรของจังหวัด รวมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และการทำเกษตร

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

๑. การรวบรวมข้อมูลจากพื้นที่

เริ่มต้นด้วยการรวบรวมข้อมูลด้านการผลิต ปัญหาอุปสรรค เช่น ข้อมูลการผลิตและปริมาณผลผลิตพืชหลัก ความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ และต้นทุนการผลิต เพื่อใช้เป็นฐานในการวางแผน

๒. การประชุมคณะกรรมการ ศพก./แปลงใหญ่ระดับอำเภอ

คณะกรรมการ ศพก./แปลงใหญ่ Young Smart Farmer ร่วมกันพิจารณาและจัดทำแผนการปฏิบัติงานของ ศพก.หลัก และศพก.เครือข่าย จากการรวบรวมข้อมูลเชิงพื้นที่

๓. การจัดทำเอกสารแผนฯ อย่างเป็นทางการ

หลังจากได้ข้อสรุปจากการประชุม คณะกรรมการจะจัดทำเอกสารแผนปฏิบัติการราย ศพก. โดยระบุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กิจกรรมหลัก และงบประมาณ พร้อมแนบแผนผังพื้นที่และแปลงเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง

๔. การนำเสนอและบูรณาการกับแผนระดับจังหวัด

แผนราย ศพก. จะถูกนำเสนอเพื่อบูรณาการร่วมกับแผนปฏิบัติการระดับจังหวัด ผ่านคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงและได้รับการสนับสนุนอย่างเป็นระบบ

ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนราย ศพก. ระดับอำเภอประกอบด้วย เจ้าหน้าที่เกษตรประจำตำบล

คณะกรรมการศพก.และแปลงใหญ่ เครือข่าย ศพก. ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ศูนย์เรียนรู้ด้านดินและปุ๋ย คณะกรรมการขับเคลื่อนงานเกษตรระดับอำเภอ ร่วมกันจัดทำแผนฯ และพิจารณาแผน

หน่วยงานสนับสนุน เช่น : กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง (ตามชนิดสินค้าเกษตร) ธ.ก.ส. สำนักงานพาณิชย์จังหวัด อปท. สถาบันการศึกษาและภาคเอกชน

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร้งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

จากที่มีโอกาสรับใช้ชาติเป็นพลทหาร ๒ ปี ทำให้ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มากมาย หนึ่งในนั้นคือแนวทางการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ได้ทรงมีพระราชดำรัสและทรงให้แนวทางไว้ และมีโอกาสได้เข้าไปเยี่ยมชมโครงการในพระราชดำริตามศูนย์ต่าง ๆ โดยเฉพาะที่พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ก่อให้เกิดความตั้งใจมุ่งมั่นที่จะดำเนินตามรอยเบื้องพระยุคลบาท เมื่อมีครอบครัวจึงมุ่งมั่นประกอบอาชีพของตนเอง ซึ่งหลายอย่างประสบความสำเร็จพอสมควร เช่น เลี้ยงนกกระทา ประสบปัญหาใช้หัวกระบาด เพาะถั่วอกจำหน่ายก็ขาดวัตถุดิบเมล็ดถั่ว จึงได้ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในเรื่องเงื่อนไข ความรู้คู่คุณธรรม จึงศึกษาข้อมูลการ

เลี้ยงจิ้งหรีดจากจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้งเรียนรู้ด้วยตนเอง และแหล่งความรู้อื่น ๆ ที่มี เช่น หน่วยงานของรัฐ, สถาบันอุดมศึกษา, ภาคเอกชน แล้วนำมาปรับใช้ในการทดลองเลี้ยง จนเกิดความชำนาญ สามารถจำหน่ายให้ผู้รับซื้อในจังหวัดกาฬสินธุ์ สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวได้เป็นอย่างดี จนในที่สุดก็มีเกษตรกรในหมู่บ้านเริ่มเลี้ยงจนเกิดเป็นอาชีพ และรวมกลุ่มเป็นแปลงใหญ่จิ้งหรีด

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ในการทำเกษตรแบบดั้งเดิม เกษตรกรต้องเผชิญกับหลายปัญหาและข้อจำกัดที่ส่งผลกระทบต่อผลผลิต รายได้ และคุณภาพชีวิต ปัญหาเหล่านี้กลายเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้เกษตรกรต้องหันมาพัฒนาการผลิตโดยใช้หลักวิชาการและเทคโนโลยีนวัตกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความมั่นคงในการประกอบอาชีพ

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การลดต้นทุนการผลิต

การลดต้นทุนอาหารจิ้งหรีด โดยใช้ใบมันสำปะหลังและพืชผักต่างๆ เสริมเพิ่มเติม ลดปริมาณอาหารสำเร็จรูป เนื่องจากในปัจจุบันราคาอาหารสำเร็จรูปมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ จึงได้มีการผสมอาหารเลี้ยงจิ้งหรีดใช้เอง และกระจายให้กับสมาชิกในกลุ่ม เพื่อลดต้นทุนการผลิต โดยใช้ส่วนผสมที่เป็นแหล่งโปรตีน เช่น กากถั่วเหลือง รำข้าว ข้าวโพด ปลาป่น

การเพิ่มมูลค่าผลผลิต

การแปรรูปจิ้งหรีดเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น สะต๋ิงทอดอบกรอบ ขนมจีนน้ำยาจิ้งหรีด เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ สามารถขายได้ในราคาที่สูงขึ้น รวมถึงสร้างบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม น่าสนใจ และสามารถใช้งานได้จริง เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

(๑) การศึกษาข้อมูลและปัญหาในพื้นที่ การสำรวจสภาพพื้นที่ เช่น สิ่งแวดล้อม ปัญหาโรคและแมลงศัตรู และความต้องการของตลาด เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสม

(๒) การเลือกเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่เหมาะสม พิจารณาเทคโนโลยีที่สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด เช่น การใช้มันสำปะหลังซึ่งเป็นวัตถุดิบในท้องถิ่นร่วมกับอาหารสำเร็จรูป

(๓) การทดลองและปรับใช้ในแปลงเรียนรู้ นำเทคโนโลยีที่เลือกมาทดลองใช้ในพื้นที่จริง โดยเริ่มจากขนาดเล็กเพื่อประเมินผล เช่น ทดลองใช้อาหารเลี้ยงจิ้งหรีดที่ผสมเอง เพื่อดูการเจริญเติบโตของจิ้งหรีดก่อนจะขยายผลให้กับสมาชิกในกลุ่ม

(๔) การขยายผลและถ่ายทอดความรู้ เมื่อได้ผลลัพธ์ที่ดี เกษตรกรต้นแบบจะนำองค์ความรู้ไปถ่ายทอดให้กับเกษตรกรรายอื่นผ่านกิจกรรมของ ศพก. เช่น การจัดอบรม การสาธิตในแปลงเรียนรู้ และการจัดทำสื่อความรู้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและขยายผลในระดับชุมชน

๓) อธิบายขั้นตอนการทำงานเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ต้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การผสมอาหารเลี้ยงจุลินทรีย์ใช้เอง และกระจายให้กับสมาชิกในกลุ่ม เพื่อลดต้นทุนการผลิต โดยใช้ส่วนผสมที่เป็นแหล่งโปรตีน เช่น กากถั่วเหลือง รำข้าว ข้าวโพด ปลาป่น

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ข้าว พื้นที่ปลูกจำนวน ๙ (ไร่-งาน-วา)

๑.๒) มะนาว พื้นที่ปลูกจำนวน ๐.๐๕ (ไร่-งาน-วา)

๑.๓) มะม่วง พื้นที่ปลูกจำนวน ๐.๐๕ (ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด - ชนิด ประกอบด้วย

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) จิ้งหรีด จำนวน ๓๒ (บ่อ)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด - ชนิด ประกอบด้วย

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า จิ้งหรีด มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าอาหารเลี้ยงจิ้งหรีด เป็นเงิน ๒๘,๐๐๐ บาท/รุ่น

๑.๒) ค่าอุปกรณ์การเลี้ยงจิ้งหรีด เป็นเงิน ๑,๓๐๐ บาท/รุ่น

๑.๓) ค่าอื่นๆ เช่นค่าน้ำ ค่าไฟ เป็นเงิน ๕๐๐ บาท/รุ่น

รวมต้นทุนการผลิต ๒๙,๘๐๐ บาท/รุ่น

รายได้ ๕๐,๐๐๐ บาท/รุ่น

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรรายต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ จิ้งหรีด, ข้าว

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๓๓๕,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑) ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง

มีรายได้จากการทำเกษตร ได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเกษตร การใช้เทคโนโลยีใหม่ที่สามารถลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และเพิ่มรายได้ให้กับตนเอง ได้รับการยอมรับจากชุมชนและหน่วยงานรัฐ เป็น ผู้นำเกษตรกรต้นแบบ ได้พัฒนาทักษะการเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ มีโอกาสเข้าถึงการสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น เครื่องมือ อุปกรณ์ เทคโนโลยี

๒) ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่น

ได้รับการถ่ายทอดความรู้จากเกษตรกรต้นแบบผ่านการเรียนรู้จากแปลงจริง สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในแปลงของตนเองได้อย่างเหมาะสม ลดความเสี่ยงในการผลิต เพิ่มโอกาสในการตลาดและการพัฒนาอาชีพ สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเกษตรกรในพื้นที่ เพิ่มโอกาสในการรวมกลุ่มผลิตและขายผลผลิตร่วมกัน

๓) ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน

ชุมชนมีศูนย์เรียนรู้ที่เป็นแหล่งข้อมูลทางเกษตรที่เข้าถึงได้ง่าย เกิดการพัฒนาอาชีพเกษตรกรอย่างยั่งยืน ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่นผ่านการเพิ่มผลผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่ม ลดการอพยพแรงงานออกนอกพื้นที่ เพราะคนในชุมชนมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

ได้นำหลักวิชาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร โดยมุ่งเน้นการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ได้แก่ การใช้ปุ๋ยจากมูลจิ้งหรีด เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมีที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ การทำปุ๋ยชีวภาพและวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น เศษฟางและเปลือกผลไม้ มาทำปุ๋ยหมัก เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดินและลดปริมาณขยะในแปลงเกษตร ไม่มีการใช้สารเคมีในพื้นที่ศูนย์เนื่องจากจิ้งหรีดเป็นแมลงที่ไวต่อสารเคมี ส่งผลให้ชุมชนมีความตระหนักรู้มากขึ้นและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของตนเอง

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

- การใช้ปุ๋ยจากมูลจิ้งหรีด ช่วยให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ ช่วยฟื้นฟูโครงสร้างดินให้มีชีวิตและอุ้มน้ำได้ดี ทำให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่มีวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร
- การทำปุ๋ยชีวภาพและวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ช่วยลดปริมาณขยะ

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่ เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการผลิตทางการเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น โดยเฉพาะการเลือกชนิดพืชที่เหมาะสมกับฤดูกาล การจัดการน้ำในช่วงแล้งหรือฝนตกหนัก และการปรับปรุงดินให้เหมาะกับการปลูกพืชแต่ละชนิด ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ถูกนำมาใช้ในการวางแผนกิจกรรมของศูนย์เรียนรู้ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ได้

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมภายใต้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) โดยเปิดพื้นที่เป็นจุดอบรมและศึกษาดูงานให้แก่เกษตรกรในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงอย่างต่อเนื่อง และให้หน่วยงานภาคีต่างๆ ได้เข้ามาใช้พื้นที่ภายในศูนย์เพื่อเป็นสถานที่ในการอบรม ฝึกปฏิบัติ และศึกษาดูงาน เนื้อหาการอบรมเน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตร และได้ทำหน้าที่เป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ เช่น การผลิตจิ้งหรีดให้ได้มาตรฐานฟาร์ม GAP การแปรรูปอาหารจากจิ้งหรีด เป็นต้น ทั้งในรูปแบบการบรรยาย การสาธิต และการฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

และเปิดโอกาสให้เกษตรกรแลกเปลี่ยนประสบการณ์ นอกจากนี้ ยังมีการจัดกิจกรรมศึกษาดูงานให้แก่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และกลุ่มเกษตรกรจากพื้นที่อื่น ๆ ที่สนใจเข้ามาเรียนรู้แนวทางการทำเกษตรซึ่งเป็นการเผยแพร่ความรู้ด้านการเกษตร สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเกษตรกรและหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งส่งผลดีต่อการพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่อย่างยิ่งย่น

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

การเป็นที่ปรึกษาและผู้ให้บริการด้านการแก้ไขปัญหาทางการเกษตรแก่เกษตรกรในพื้นที่ โดยใช้ความรู้จากการที่ได้เข้าร่วมประชุม อบรม และร่วมทำกิจกรรม ทั้งในส่วน ofหน่วยงานสำนักงานเกษตรจังหวัดและอำเภอ รวมถึงหน่วยงานภาคีอื่นๆ และประสบการณ์จริง เพื่อช่วยเกษตรกรแก้ไขปัญหา เช่น การลดต้นทุนเพิ่มผลผลิต การระบาดของโรคพืชและแมลง การจัดการดินที่เสื่อมสภาพ การทำบัญชีครัวเรือน พร้อมทั้งเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ หรือสถานีพัฒนาที่ดิน เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติม นอกจากนี้ ยังเป็นจุดรับเรื่องร้องเรียนหรือข้อเสนอแนะจากเกษตรกรในชุมชน นำข้อมูลที่ได้รับไปประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

จากการที่ได้เข้าร่วมประชุม อบรม และร่วมทำกิจกรรม ทั้งในส่วน ofหน่วยงานสำนักงานเกษตรจังหวัดและอำเภอ รวมถึงหน่วยงานภาคีอื่นๆ ทำให้ได้รับรู้ความรู้และข่าวสาร ได้ดำเนินการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และวิชาการเกษตรแก่เกษตรกรในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การผลิตสินค้าเกษตร เช่น ราคาผลผลิตในตลาด การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ การแจ้งเตือนโรคและแมลงศัตรูพืช รวมถึงนโยบายหรือโครงการสนับสนุนจากภาครัฐ รวมถึงข้อมูลด้านวิชาการที่เกษตรกรให้ความสนใจ เช่น การจัดการดินและน้ำ การใช้ปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ การลดต้นทุนเพิ่มผลผลิต

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ได้ดำเนินการขยายผลองค์ความรู้ด้านการเกษตรไปสู่การปฏิบัติของเกษตรกรในพื้นที่ โดยใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านทางหอกระจายข่าว การสาธิตในแปลงเรียนรู้ เป็นต้น เกษตรกรในชุมชนได้เริ่มนำองค์ความรู้ไปปรับใช้จริง

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

ภายในกิจกรรมทางการเกษตรภายในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ได้จัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เกษตรกรในพื้นที่ เช่น การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยลดการใช้สารเคมีเกินความจำเป็น การส่งเสริมการใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น เศษฟาง เศษพืช และเปลือกผลไม้ มาทำปุ๋ยหมัก ซึ่งช่วยลดปริมาณขยะในแปลงเกษตรและเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

ได้เป็นผู้เข้าร่วมประชุม อบรม และร่วมทำกิจกรรม ทั้งในส่วน ofหน่วยงานสำนักงานเกษตรจังหวัดและอำเภอ รวมถึงหน่วยงานภาคีอื่นๆ ทำให้ได้รับรู้ข่าวสาร ความรู้ และโอกาสต่างๆ และเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการและการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้ง การให้บริการทางการเกษตร เผยแพร่

ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ และที่สำคัญ เป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงาน

เป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน ได้เป็นผู้เข้าร่วมประชุม อบรม และร่วมทำกิจกรรม ทั้งในส่วนของหน่วยงานสำนักงานเกษตรจังหวัดและอำเภอ รวมถึงหน่วยงานภาคีอื่นๆ ทำให้ได้รับรู้ข่าวสาร ความรู้ และโอกาสต่างๆ และเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้ง การให้บริการทางการเกษตร เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ และที่สำคัญ เป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

นำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมอบรม ประชุม สัมมนา จากหน่วยงานต่างๆ เพื่อนำมาถ่ายทอดให้กับ คณะกรรมการ ศพก.ระดับอำเภอ กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ และเกษตรกรผู้สนใจให้ได้รับความรู้ เพื่อนำไปปรับใช้ในการทำการเกษตรของตนเองต่อไป

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

ได้เสียสละเวลา แรงกาย แรงใจ และความรู้ความสามารถในการดำเนินงานเพื่อประโยชน์ของชุมชน เช่น การเปิดพื้นที่ส่วนตัวเป็นแปลงเรียนรู้สำหรับเกษตรกร การจัดกิจกรรมอบรมโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย การเข้าร่วมอบรม ประชุม สัมมนา จากหน่วยงานต่างๆ การสนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชน สนับสนุนการผลิตที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน และช่วยประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เกษตรกรได้รับการสนับสนุน

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

เกษตรกรคือผู้ทดลอง ลองผิดลองถูก เพื่อเจอสิ่งที่ดีกว่า

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการถอดบทเรียน)

นางสาวดารารพร สุราชวงศ์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

นางสาวสายไหม มีจินดา นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๑) การสอบถาม

๒) แบบสัมภาษณ์

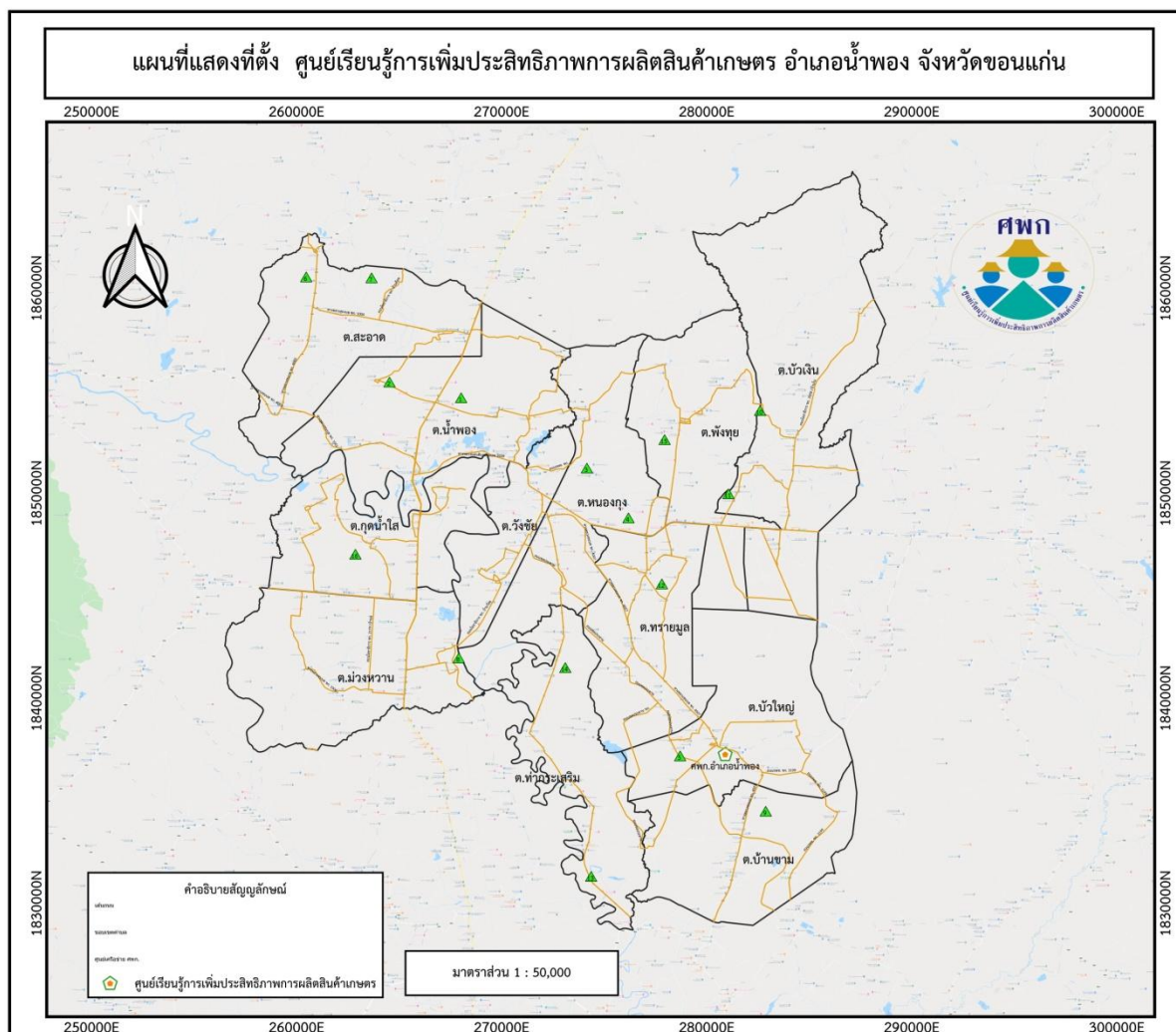
๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

หัวข้อในแบบรายงานการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบมีความละเอียด และเป็นวิชาการสูง ยากต่อการทำความเข้าใจของเกษตรกรต้นแบบ เจ้าหน้าที่ขาดทักษะและประสบการณ์ในการวิเคราะห์และถอดบทเรียน ทำให้ผลลัพธ์ไม่ละเอียดและไม่ครอบคลุม เวลาที่จำกัดและภาระงานของผู้เกี่ยวข้องทำให้การนัดหมายและจัดกิจกรรมถอดบทเรียนเป็นไปอย่างยากลำบาก

ภาคผนวก

แผนที่แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

อำเภอ น้ำพอง จังหวัด ขอนแก่น

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอน้ำพอง ที่ตั้ง : บ้านแสนตอ หมู่ 8 ตำบลบัวใหญ่ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

สินค้าหลัก : ข้าว เกษตรต้นแบบ : นายเพชร วงศ์ธรรม เบอร์โทรศัพท์ : 081-0609186

ที่	ชื่อเกษตรกร	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภทศูนย์	ที่อยู่
1	นางศิวารักษ์ วันทา	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรบ้านหนองหญ้าอีว	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	หมู่ที่ 7 ตำบลน้ำพอง
2	นางสาวสมร วีระศร	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรบ้านหนองหารจาก	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	หมู่ที่ 8 ตำบลน้ำพอง
3	นายมงคลขุ พุทธาภิ	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรบ้านเสียว	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	หมู่ที่ 13 ตำบลวังชัย
4	นายโสภิต อิศรา	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรบ้านโลกแสง	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่	หมู่ที่ 11 ตำบลหนองกุง
5	นายทองคน สีนะนา	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรบ้านนาคำน้อย	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	หมู่ที่ 1 ตำบลบัวใหญ่
6	นายสาธิต หอมทอง	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรบ้านหนองเรือน้อย	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	หมู่ที่ 2 ตำบลสะอาด
7	นายทองดี คงจันทร์ทอง	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรบ้านโนนคันทน์	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	หมู่ที่ 14 ตำบลสะอาด
8	นายทองดา ผาภู	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรบ้านโนนยอม	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	หมู่ที่ 5 ตำบลม่วงหวาน
9	นายชัยยุทธ คงใหญ่	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรบ้านดอนสวรรค์	ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง	หมู่ที่ 9 ตำบลบ้านขาม
10	นายอภิย์ คำรัมย์	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรบ้านหนองแวงคง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	หมู่ที่ 7 ตำบลบัวเงิน
11	นายสมศรี วงศ์แก้ว	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรบ้านคำจั่น	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	หมู่ที่ 6 ตำบลบัวเงิน
12	นายเด่นด้าน บุตรโม	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรบ้านหนองบัวบาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	หมู่ที่ 5 ตำบลทรายมูล
13	นายสมควร พันธิ์	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรบ้านเปิง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	หมู่ที่ 9 ตำบลท่ากระแต
14	นายสมบุญ นาคครุฑคำ	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรบ้านท่าโพธิ์	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	หมู่ที่ 4 ตำบลท่ากระแต
15	นางสุวิมล มูลเศรษฐ์	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรบ้านท่าอิฐ	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	หมู่ที่ 1 ตำบลพังงา
16	นางสุรัตน์ นามแสน	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรบ้านกุดน้ำใส	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	หมู่ที่ 1 ตำบลกุดน้ำใส

